

I hela sitt liv skrev Johan Rickard Olsson, född 1881 i Norrby, Häverö, dagbok. Om det hårda livet i början av 1900-talet, om åren till sjöss och på olika arbetsplatser i land berättar NT-ET nu i fyra avsnitt hämtade från dagboken.
Rickard Olsson dog 1955.
Del I

Far hade rymt...

”MOR FICK VÄNTA FÖRGÄVDES”

(HÄVERÖ) »Till flydda tider återgår min tanke än så gärna.»

Jag Johan Rickard Olsson, född 28 februari 1881 på stället Hammarvreten i Norrby Häverö. Min mor hette Anna Lovisa Sundberg, född på Lillängen invid Piteå stad. Hon följde min far hit ner till Roslagen år 1879 på hösten på en skonare som hette Pilen.

Destination till Stockholm med trälast, men förliste i Bottenhavet i hård storm. Skutan sprang läck men flöt på bräslan. Derna satt på vraket i tre

angen invid Pitea stad. Hon följde min far hit ner till Roslagen år 1879 på hösten på en skonare som hette Pilen.

Destination till Stockholm med träläst, men förläste i Bottenhavet i hård storm. Skutan sprang läck men flöt på trälästen. Dom satt på vraket i tre dygn tills dom blev bärgade av en långträdare hemmahörande i Skåne och landsafta i Ratan varifrån dom reste med ångfartyget Oskar II till Stockholm.

MIN FAR

Min far hette Olav Jansson Nord och var son till kronobåtman Johan Nord och han var född i Malmberga, Häverö och hans far var kronobåtman nr 20 Vikström i Malmberga rote.

1884 på eftersommaren i början på september var far styrman på en stor norsk bark. Dom låg i Gevle och lastade trä. Mamma for dit. Hon hade min yngre bror. Algot m. 3 sig. Han var då nio månader gammal.

Hon var ombord på fartyget tills det blev färdiglastat.

Men jag fick inte följa med. Pappa hade funderar varför hon inte tog mig med också, han hade så gärna velat se mig. Jag var då tre och ett halvt år.

FADERN BORTA

Jag minns det så väl som det skulle varit i går fast det är så länge sedan. Jag var med faster i vall med korna på morgonen och dagen glittrade i gråset.

Den dagen då mamma kom minns jag så väl. Jag fäste mig särsklit vid de goda karameller hon hade med sig hem. Det var runda kulor fyllda med choklad och mycket annat gott som jag ej hade smakat förr.

FARS SISTA BREV

Det var i början på september 1884. Så gick det ett par år fram i tiden och vi hörde aldrig av far mera. Han hade mönstrat av det norska skeppet och kommit med en engelsk båt. Från den båten skrev han att han hade rymt och kommit med en amerikansk skonare.

Det var sista brevet som mor fick. Där stod — sköt om våra små gossar så gott du kan.

Det var nog sommaren 1887 för jag var sex år gammal då när vi inte hörde av pappa längre. Ja, så stod mamma ensam med två barn utan någon som försörjde sig och barnen. Jag minns de första åren hur mor stod framför fönstret och såg utåt vägen

På besök i London fotografierade sig Rickard Olssons far Olav Jansson Nord och hans bror. Olav Jansson Nord sitter och brodern står.

med händerna stödda mot bordet om pappa skulle komma.

En bonde som hette Norlander skötte om körningen av våra åkrar för tio kronor om året men när far inte hördes av så sluta han med körningen. Han förstod att mamma inte kunde betala.

DAGSVERKEN

Mor fick gå i dagsverken vid Norrby gård för 50 öre om dagen och hålla sig maten själv.

Men det roligaste av allt var väl ändå när vi fick antra i riggen på segelskutorna när dom kom hem på höstarna och lade upp över vintern. Då var vi ombord om dagarna och vi for från den ena skutan till den andra.

Det var en tjuvning att se dem så det var ej underligt att jag fick håg för sön.

Minst ett 20-tal segelartyg var upplagda i Vädödviken varje vinter när jag var barn. För det mesta var det råseglare, skonare, skonerstsepp, briggar, barkskepp, slättoppare och jakter så kallade Roslagsskutor.

Min farmor talade om för mej att en vår var det en skonare som hette Storfinn och kvällen innan dom avseglade var det dans ombord. När dansen var slut och ungdomen skulle sättas i land så kartrade båten och sex flickor drunknade. Det var någon gång på 1840-talet.

Nästa avsnitt: Ungdomstiden

— Min kära mor, Anna Lovisa Jansson död den 29 november 1899. Sista gången jag träffade henne i livet var den 26 november då jag var hem och tog adjö av henne.

ANN SJÖBLOM

I hela sitt liv skrev Johan Rickard Olsson, född 1881 i Norrby, Häverö, dagbok.

Om det hårda livet i början av 1900-talet, om åren till sjöss och på olika arbetsplatser i land berättar NT-RT nu i fyra avsnitt hämtade från dagboken.

Rickard Olsson dog 1955.

Del II

UNG- DOMS- ÅRETN

= jag frös och for
illa på många vis

= jag frös och för illa på många vis

(HÄVERÖ) När jag var tolv år fick jag börja tjäna en slant själv. Jag fick börja som vallpojke vid Norrby gård.

1896 gick jag i skogen och högg fann eller kastved som det hette för kronor 1,50 per fann.

För det mesta kom mor till oss mitt på dagen med en literbutelj fylld med goft kaffe. Hon hade flera par strumpor som literbuteljen var nedstucken i för att kaffet skulle hålla sig varmt.

Fram på vårsidan tog jag plats i Markdal hos en arrendator som hette Almstedt. Det var en snäll familj.

Jag hade 30 kronor i lön och en kostym hemvävda kläder till hösten.

Almstedt hade tagit för sig postskjutsen mellan Grisslehamn och Norrtälje så mitt arbete blev för det mesta att köra posten.

TIDIGA MORNAR

Två gånger i veckan klockan halv fyra på mornarna körde vi från Grisslehamn över Trästa färja via Ortala bruk, Söderby, Karl och Estuna. Klockan halv tio skulle vi vara framme i Norrtälje.

Postiljonen hette Olsson och var bosatt i Grisslehamn. Vi åkte från Grisslehamn varje onsdag morgon och låg över i Norrtälje till på torsdag förmiddag och den andra turen i veckan var på lördagsmorgonen från Grisslehamn.

Det var lång väg, nära fem mil. Sommartiden var det trevligt, men så var jag kvar över vintern också och då fick jag frysa och fara illa på alla vis. Jag minns en morgon klockan fem vid Ortala bruk då det var 33 grader kallt och dåligt med kläder hade jag.

FASTNADE

En morgon i teoruari skulle jag köra till Norrtälje. Jag körde hemifrån Markdal. Häst och karl som hämtade posten vid Grisslehamn skulle få åka hem så jag skulle med en utvilad häst köra posten från Trästa färja till Norrtälje. Jag hade cirka 300 meter till färjan då

hästerna fastnade i en hög snödriva och där satt jag med häst och släde i mörka vinternatten och inte hade jag någon snöskovel att skotta med.

Det hade inte hjälpt mycket heller för det var fullpackat ändå nerifrån sjön.

FICK HJÄLP

Nu var det inget annat att göra än att sparka, trampa och kara med händerna. Sedan rev jag sönder gårdesgården som var på sidan om vägen och körde in på ett gårde där snön låg jämnare så jag kunde komma ner till färjan och invänta posten.

Den dagen kom vi inte fram till Norrtälje, förrän klockan fem på eftermiddagen. Ändå var folket ute överallt i byarna och skottade och hjälpte oss.

BRÄNNVIN

I Norrtälje bodde postiljon Olsson och jag vid Lilla torget hos en gammal skomakare som hette Pettersson. Där fick jag ligga i köket som var både skomakarverkstad och kök.

Gubbarna drack öl hela eftermiddagarna och även mej skulle dom ge en och annan flaska. Postiljon Olsson tyckte mycket om brännvin och öl.

Han hade ett par liter med sig varje gång från Norrtälje och han blev rätt påstruken ibland innan han kom ner till Grisslehamn.

Till sist blev det visitering i vagnen vid postkontoret i Norrtälje. Vid första visite-

Efter tiden som postiljonbidrude gick Rickard Olsson till sjöss. Från den tiden här stämmer den här bilden som är tagen i Bremerhaven. Året var 1900.

ringen lade dom beslag på ett par liter men sen var det stopp. För nästa gång vi åkte från Norrtälje så var skomakare Pettersson på väg vid tullen med en väska i hand.

När vi kom och körde förbi honom saktade vi in lite på farten och då satte han ner väskan i vårt åkdon. Det gick bra hela tiden. Ingen på postkontoret misstänkte något, vad jag vet.

KAFFEKASK

Vi hade ett bra rastställe hos en gubbe som bodde norr om Sebende. Han var också skomakare och hade jämt kaffepannan stod färdig när vi kom. Kom vi från Grisslehamn så bjöd han på kaffekask. När vi kom från Norrtälje så bjöd postiljon Olsson. Gubbarna tog flera kaskar men jag tordes inte ta mera än en.

En gång när postiljon Olsson kom in på postkontoret i Grisslehamn med den stora postväskan, den var drygt en meter lång och nästan lika bred med grova kättingar och länkar att koppla i varandra, så stod han lutad över väskan och låste upp den.

SVOR

Då ramlade en liter brännvin ur kaffefickan ner på golvet. Postiljon låtsades som ingenting. Han bara tog upp litem och sa:

— Har du brådare än jag din djävul?

ANN SJÖBLOM

Nästa av- snitt: —tiden till sjöss

-AMANDA FICK MIG ATT GÅ TILL SJÖSS...

År 1900 gick Johan Rickard Olsson till sjöss. Seglade från vår till höst och arbetade på olika gårdar under vintern.

Min mor ville inte att jag skulle vara på sjön därför att far blev borta på sjön. Men när jag blev lite äldre kunde hon inte längre övertala mig att stanna på land.

Men det låg också något mera bakom hågen till sjön. När jag tjänade i Tomta hade jag till arbetskamrat en flicka från Edeby på Väddö som hette Amanda Olsson. Hon var 19 år och jag var 17. Det var en klämmig flicka, lång och smärt.

Vi var goda kamrater och hon sade till mig jämt:

— Att du inte ger dej ut på sjön. Sluta upp att gå och slita på land. Inte skulle jag vilja ha en fästman om han inte var sjöman. Hade du varit sjöman skulle du fått ihop det med mej.

Men det var bara på skämt. Hon brevväxla med en sjöman, men det var en ordentlig flicka.

1903 seglade Johan Rickard med skonerten Viking från Häverö och från den resan berättar han:

Jag minns en söndag i slutet på oktober. Vi låg i södra Östersjön och vi fick en hård nordostlig kuling på oss. Vi låg för fock och mörssegel och skutan var tungt lastad. Sjön gick över och hon slingra ganska mycket.

Babordis mörstross på övre mörsrån sprang utav och vi skulle skära i en ny mörstross. Vi tog fram en ny tågvirkesrulle. Jag och två man till fick order att gå upp och skära i den nya.

Vi tog tampen med oss nerifrån däck.

Det var en oljning som var matros. Han skulle ut på rån och skära tampen i blocket. Vi skulle hala efter men när han kom till mörsstången stod han och fundera. Jag sa:

— Ska du inte gå ut då?

Och då stammade han och sa:

— Nä, på jag tror mig inte.

— Ta hit tampen, sa jag, så ska jag försöka.

MÄDDE ILLA

"Mitt liv"
Dagbok av
Rickard Olsson
Född 1887

Del 3

I hela sitt liv skrev Johan Rickard Olsson, född 1881 i Norrby, Häverö, dagbok. Om det hårda livet i början av 1900-talet, om åren till sjöss och på olika arbetsplatser i land berättar NT-RF nu i fyra avsnitt hämtade från dagboken.

Rickard Olsson dog 1955.

Tre salta gossar. Mannen i mitten är Svarte Rudolf från Grisslehamn som seglade på samma fartyg som Rickard Olsson, längst till höger.

i blocket. Vi skulle hala efter men när han kom till mörsrstången stod han och fundera. Jag sa:

—Ska du inte gå ut då?

Och då stammade han och sa:

—Nå, nå jag tror mig inte.

—Ta hit tampen, sa jag, så ska jag försöka.

MÄDDE ILLA

Så åntrade jag ut på rånocken och blocket hängde i en bra grov kätting på ungefär en meter. Blocket och kättingen skulle jag ha upp på rån och tåg. Virkesstumpen skulle jag hålla kvar.

Men hur det var så fick jag tampen i blocket och fick den med ner i däck. Men det var ett hårt jobb. Jag mådde illa när jag var på väg ner. Det var ett av de svåraste arbeten jag utfört till sjöss.

På nyåret 1905 började jag arbeta vid Herräng.

Vi höll på och baxa sten och vi skulle under en axelledning med stenarna. Det var en muffning på axeln just där jag skulle krypa under. Skruvarna tog tag i kläderna på mej och jag följde med runt, runt, runt till jag måste medvetandet.

Jag var alldeles hopdragen i hela kroppen och såren biödde. Jag låg på sjukhuset i fyra månader och så var jag hemma ett par veckor.

FÖRLOVNINGEN

Annan dag påsk var vi några ungdomar samlade på en gårdsplan och hade roligt med pantlekar och dylikt. Så kom det i den vackra värkvällen en flicka från en annan by. Hon ställde sig på vägen och såg på oss. När hon inte kom närmare så gick jag till henne och hon följde med in på gården och deltog i våra lekar.

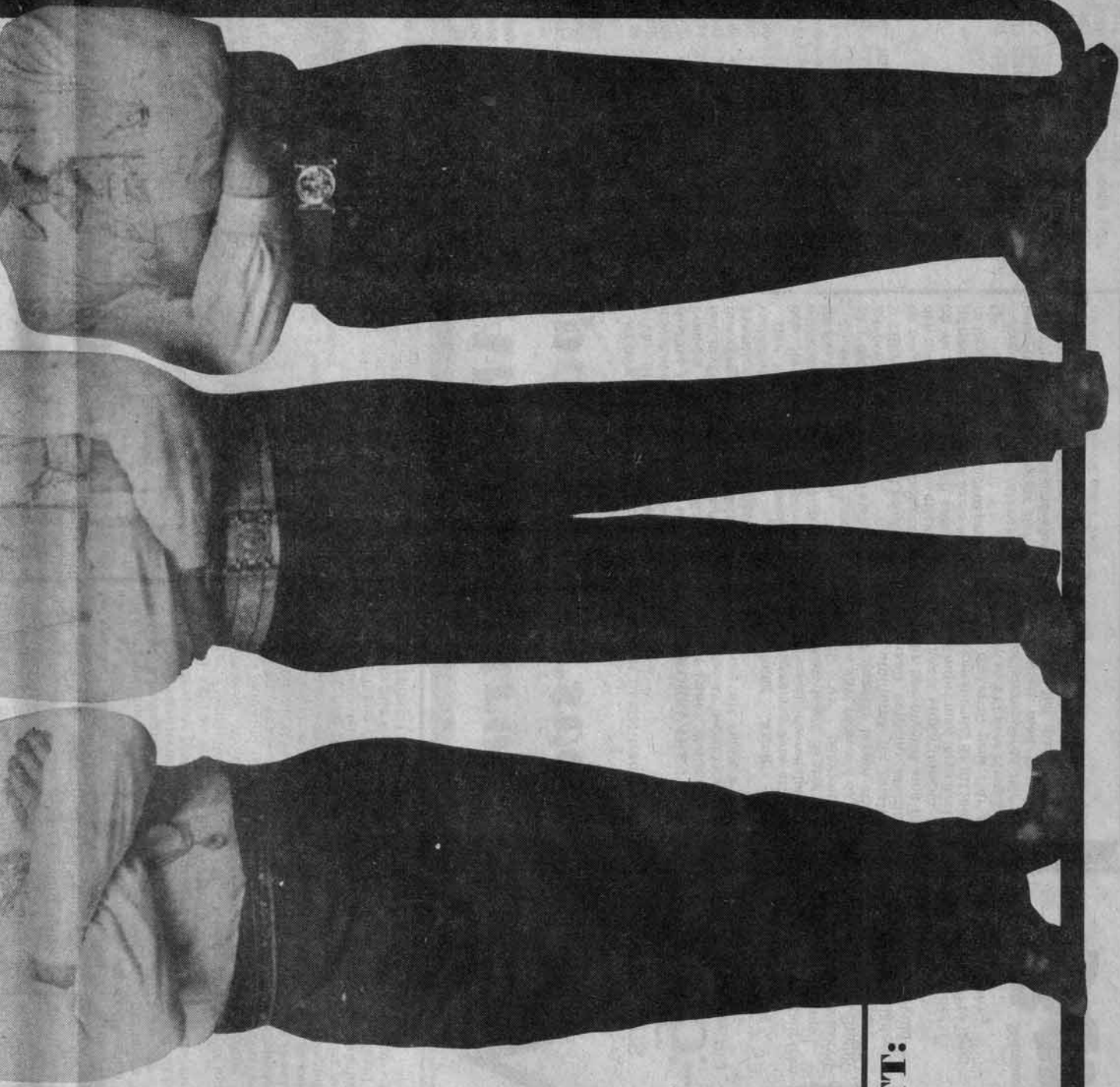
När vi bröt upp gjorde jag henne sällskap hem och på hösten förlovade vi oss.

Den flickan hette Elin Ekström och var från Skärsta..

ANN SJÖBLOM

NÄSTA AVSNITT:

**Äktenskapet
och ären
på landbacken**

I hela sitt liv skrev Johan Rickard Olsson, född 1881 i Norrby, Häverö, dagbok. Om det hårda livet i början av 1900-talet, om åren till sjöss och på olika arbetsplatser i land berättar NT-RT nu i fyra avsnitt hämtade från dagboken.

Rickard Olsson dog 1955.
Del IV.

Det här brudfotot på Elin är taget i Häfverösund.

(HERRÄNG) Elin var 18 år när vi gifte oss. Hon hade ej fyllt 17 år när vi började göra sällskap. Jag var 26 år när vi gifte oss. Vi flyttade till Herräng.

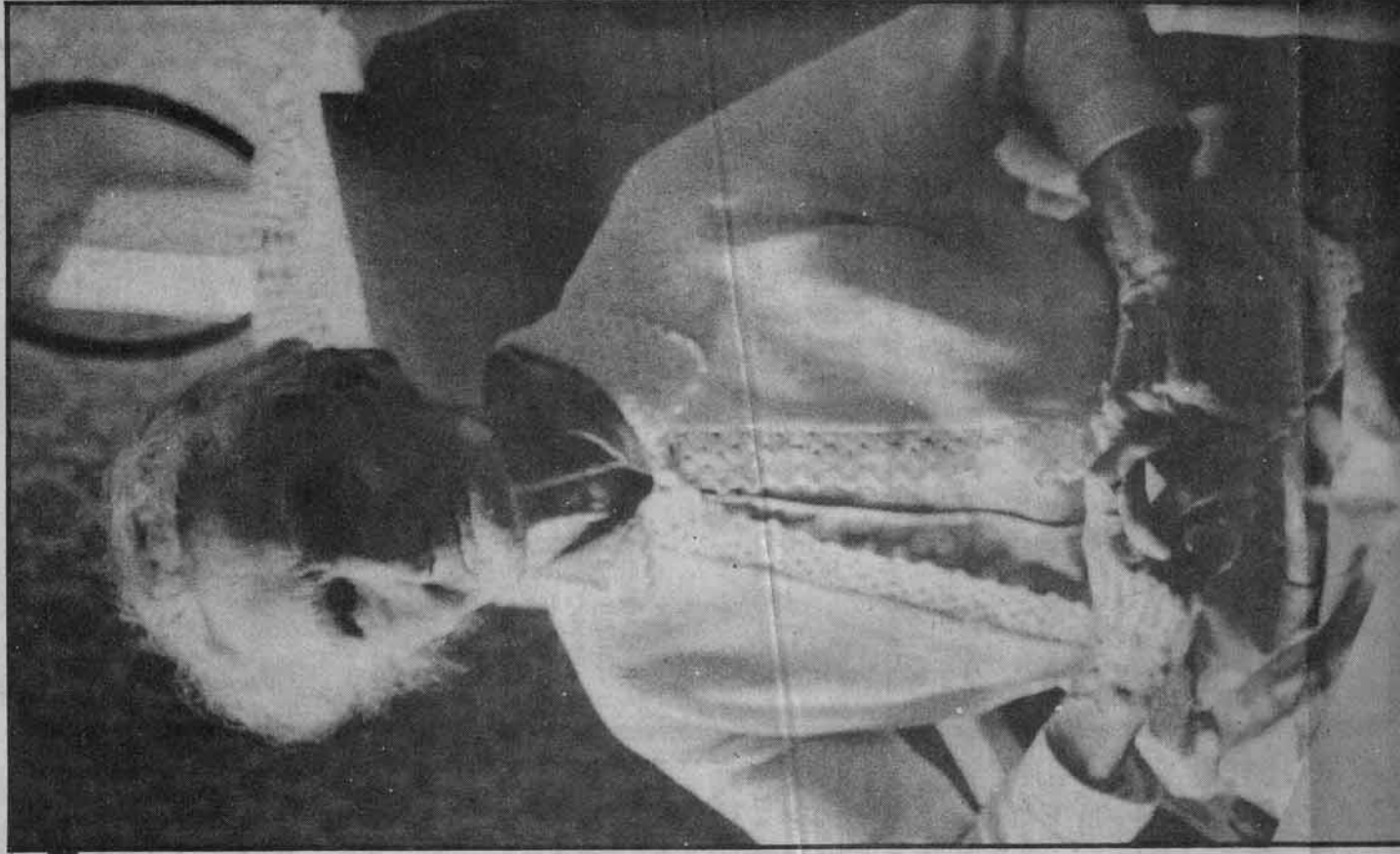
På hösten 1908 blev det stor arbetslöshet vid Herräng. Det var att be-reda oss att flytta därifrån. I november flyttade vi från Herräng till Skärsta.

På vintern gick jag i skogen och högg för dålig förtjänst som vanligt var i skogen. Men vi drog oss fram över vintern och den 23 februari föddes det andra barnet.

Sommaren 1909 var jag ett par månader på en vedjakt. Vi seglade ved till Reimersholm.

Så tog äntligen första världskriget slut och i och med ryska revolutionen så blev stämningen en annan i världen till arbetarnas förmån.

Under andra världskriget år 1940 slogs fabriken igen den 18 maj och kom ej igång förrän 1 oktober 1941. Vintern 1941 arbetade jag tre dagar i veckan det var huvudsakl.

Skärsta.

På vintern gick jag i skogen och högg för dålig förtjänst som vanligt var i skogen. Men vi drog oss fram över vintern och den 23 februari föddes det andra barnet.

Sommaren 1909 var jag ett par månader på en vedjakt. Vi soglade ved till Reimersholm.

Efter midsommar började jag arbeta i Stockholm. Det var med schaktningar och nedläggningar av rör för dragnig av telefonkablar under jord. Det var på ackord och hårt arbete.

STORSTREJKEN

Men så kom storstrejken i början på augusti. Då reste jag hem och började med fältpatryning i Rondholm. Det varade inte länge för företaget gick omkull.

På hösten for jag till Stockholm igen, då var det ont om arbete. Jag måste ta jobb i ett åkeri. Något annat fanns ej att få.

Där var jag fram till på nyåret 1910 då jag for hem och började i skogen men det var lång väg att gå från Skärsta till Gräska. Jag hade göra över en timme att gå morgon och kväll och ändå högg jag en stortamn var dag. Jag var så trött så jag orkade knappt gå hem på kvällarna.

Det var bara ryckvis som jag hade arbete. Det var ont om arbete överallt.

Efter några veckor kom det igång med byggnationen vid Hallsta igen, mitt under första världskriget.

Så tog antligen första världskriget slut och i och med ryska revolutionen så blev stämningen en annan i vår tiden till arbetarnas förmån.

Under andra världskriget år 1940 slogs fabriken igen den 18 maj och kom ej igång för rån 1 oktober 1941. Vintern 1941 arbetade jag tre dagar i veckan det var huvudsakligen gast med isning kring dykdalberna.

PENSIONEN

Den 1 april 1948 blev jag pensionerad, då hade jag arbetat vid bolaget i 34 år.

Men jag fortsatte arbeta till och med den 26 september 1951. Då blev jag sjuk och den 28:e fick jag åka in till Östhammars lasarett där jag opererades för gallsten.

Där vi nu bor Sliparegränd 7 har vi bott i över 30 år, vi flyttade från Skärsta och hit den 13 september 1919.

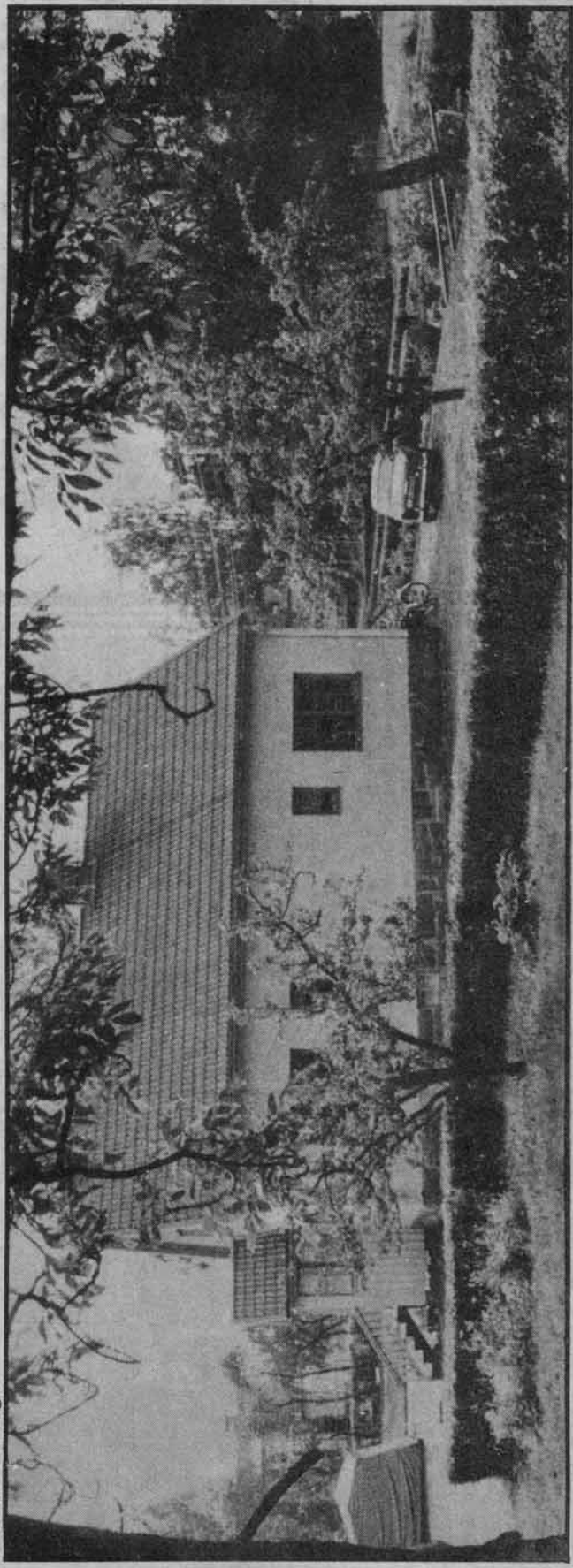
BORFINT

Nu har vi tre rum och kök och vatten och avlopp och centralvärme. Vi trivs så bra här. 30 år är en lång tid men den här tiden har gått fort.

Två pojkar bor hemma och min hustru har dom i maten och sköter om hushållet. Hon är lika kvick och kry nu som när hon var ung, ja, så har tiden gått i 45 år för oss.

ANN SJÖBLOM

Rickards hustru, Elin, är fortfarande i livet. Numera bor hon på Kristinagården.

Här på Sliparegränd 7 i Hallstavik bodde familjen Olsson i över 30 år.